

GLASILO ŽENSKIH DRUŠTEV V JULIJSKI KRAJINI

ŠTEVILKA 4.

APRIL 1924

LETNIK II.

ŽENSKI SVET izhaja prve dni vsakega meseca. - Za Jugoslavijo letna naročnina: Din. 48, s krojno prilogo: Din. 60; polletna: Din. 24, s krojno prilogo: Din. 30. — Naročila in naročnino je nasloviti na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovska cesta 20. - Uredništvo in uprava: Trst, posta centrale, poštni predal štev. 384. — Odgovorna urednica: C. E. Godinova. — Izdaja „Žensko dobrodelno združenje v Trstu“. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, Via S. Francesco 20.

VSEBINA 4. ŠTEVILKE: @@@

VALERIJA, HČI CESARJA DIJOKLECIJANA. — (Ivan Zorec). — (Nadaljevanje)	Stran 73
PELJAL TE DOMOV BOM. — Pesem. — (Srečko Kosovel).	78
MLADA LETA PAVLINE PAJKOVE. — (Dr. Joža Glonar). — (Nadaljevanje).	79
GABRIJAN IN ŠEMBILIIJA. — (Dr. Ivan Lah). — (Nadaljevanje)	82
PRIPOVEDKA. — (Ulva)	84
NAŠE SMERNICE. — (Mara K.)	85
JUGOSLOVENSKE UMETNICE.: Mila Šarič - Vardjanova,	87
PRED DURMI. — (Mirjam)	88
PESME IVE ROD. III.	89
NA GORI. — Pesem. — (Vera Albrechtova).	89
O SUROVOSTI + Jakob Soklič	90
IZVESTJA: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Higijena. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Iz naše skrinje. — Materinstvo. — Književna poročila. — Razgovori (v prilogi). — Listnica uredništva (v prilogi). — Listnica uprave (v prilogi).	Stran 91, 92, 93, 94, 95, 96.

..... UREDNICA: PAVLA HOČEVARJEVA. ....

FRANC NAROBE

Trst, Via Commerciale 3

priporoča slavnemu občinstvu v meslu in na deželi svojo dobro založeno

Trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne cene. Točna postrežba. Na željo se pošilja blago trž. odjemalcem franco na dom.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni štev. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emalirane prsti.

Valerija, hči cesarja Dijoklecijana. (Ivan Zorec)

(Osutek zgodovinskega romana.)

4.

Ob istem času sta hodila v senci košatega vrtnega drevja učena Valerija, cesarjeva hči, in mladi Rimljan Flavij, Libanijev sin.

«Ti sama si mi misel in čuvstvo, o Valerija, ti sama si mi preteklost in bodočnost v svoji božanski sedanjosti!» ji je navdušeno prisegal zgovorni plemič, ko ga je le kratko zavračala krepostna Valerija.

«Govoriš, o gost mojega očeta in prijatelj iz mojih otroških let, — govoriš in ne veš, kaj hočeš, ne, kaj ti je.»

«Ne vem, morda res ne vem, kaj mi je in kaj hočem; vem pa, da brez Tebe trpim nedopovedne muke in se bojujem z obupom.»

«Ni moder, kdor je pijan čuvstev.»

«Dá, pijan sem čuvstev, o Valerija!»

«Ne daj se jim premaĝovati, pa se strezniš, o Flavij!»

«Nemogoče zahtevaš.»

«Kdor ni zadosti močan, da bi premaĝal sebe, je že premaĝan; kdor se igra z grehom, je že grešil.»

«Greh —, kaj je greh?»

«Misel, ki ti polni srce, kadar me gledaš, kakor me gledaš zdajle.»

«Odpusti...!» je zardel. «Ali pa me zatoži cesarju, da me dá ubiti. Le tako bi umrla misel, ki si jo videla.»

«Nisi jih premaĝal, marveč premaĝati si se jim dal, če ustrezaš vsem željam srca.»

«Valerija —!»

«Močan bodi in premaĝuj greh!»

«Ali je greh, o Valerija, če me zmaĝuje ljubezen?»

«Rekel si, o Flavij, sin plemenitega Scipijona Libanija.»

«Zabodi me in ukaži, naj ne krvavim; obglavi me in reci, naj oživim; — ne ljubi me in zapovej, naj živim, o Valerija, prejasna knežna!»

«Živi in ljubi, ali premaĝaj življenje!»

«Naj te bogovi blagoslovijo za te besede, ti najlepša, najblažja devica!» je vzkliknil Flavij, poklonil se do tal in ji drhte poljubil roko do gležnjeve dolge bele tunike.

«Premaĝaj življenje in ljubi Boga, gospoda nebes in zemlje!» je vesno in počasi rekla Valerija in je dvignila razprostrte roke proti nebu.

«Valerija —!» je vzkliknil Flavij in se zravnal.

«Ljubi Boga, vsemogočnega, večnega gospoda nebes in zemljene slovesneje ponovila in mu vsa ožarjena od sladke razburjenosti in navdušenosti gledala naravnost v oči.

V tem trenutku je bila še mnogo lepša, kakor jo je kazal mramorni kip božice Prozerpine sredi šumnega velemesta Solina.

Zraven Flavija, ki za moškega ni bil velik, je bila velika in stasita in kretnje so ji bile proste in naravne. Obraz ji je bil podolgovat, nos raven; brada ji je bila polna in okrogla, na njej in na zdravih, zagorelih licih so se ji delale ljubke jamice; oči so se ji svetile, kakor bi bile popile vse silne žarke visokega solnca, med rdečimi ustnicami, nežno orošenimi, so ji blesteli beli, veliki zobje; vso krasno glavico, ki jo je nosila visoko in pokonci kakor plemenita, ponosna srna svobodne narave, so ji obkrožali po rimski šegi spleteni in umetno skodrani črni, težki lasje.

O, krasna, lepa, nedopovedno lepa je bila!

Ali Flavij ni več videl plemenite lepote, prehud oblak mu je potemnel začudeno lice, prestrašen blisk mu je švignil iz širokih oči.

«O Valerija, ali . . . ali si —?»

«Dà, ne tajim!» mu je potrdila misel, ki jo je bil izgovoril.

«Ti —, ti — kristjanka, — Ti, edina hči velikega, božanstvenega cesarja Kaja Avrelija Valerija Dijoklecijana?» je zlobno in zaničljivo rekel.

«In zgražaš se ti, edini sin modrega in plemenitega Scipijona Libanija, starega prijatelja in zvestega svetovavca mojemu očetu, staremu cesarju?» ga je oponašala.

«Kristjanka —!» je hropel in se zadihaval Flavij. «Torej sem te izgubil za večno —?»

«Izgubil —? Kdaj si me imel?» je Valerija zardela od užaljenega ponosa.

Flavij ni odgovoril; samo gledal jo je in iz oči so mu sikali čezdalje srditeji bliski.

Valerija ni umikala pogleda; mehko in otožno, a obenem resno in naravnost ga je gledala in je ponosno molčala.

Stala sta si nasproti kakor dva nasprotna si konca sveta in sta se gledala kakor mrak in svetloba, kakor nevera in vera.

5.

Iz velike palače je v Solin že drugi dan zgodaj nihala po poti, po kateri je bil včeraj hitel Evtih, zavešena nosilnica; spremljala jo je četica sužnjev.

V nosilnici sta bili Valerija in njena mati Priska.

Obe sta hvalili Boga, da je Libanij obiskal cesarja in ga mudil z modroslovnimi pogovori.

«Samo da zveva, kako se godi bratom in sestram in ali jih Sergej Plavt nadleguje s svojimi malopridnimi klijenti!» je vzdihovala Priska in se križala.

«Plavt je ničemuren, hudoben ni», je odgovorila Valerija.

Prav zato se ga morajo bati. Iz ničemurnosti in da bi se prikupil cesarju, bi bil zmožen vsega.»

«Ustaviva se pred kipom božice Prozerpine in ničemurni oblastnik bo verjel, da sva prišli občudovat umetnino, ki se z njo menda rad ponaša.»

«A kako bi obiskali svečenika?» je dvomila Priska.

«Obiščiva še bolno mater našega Klavdija Basija in tja naj pride sam.»

«Saj res! Livija je skrivna kristjanka.»

«Arhiloh, suženj, vdan in molčeč mož, naj ga pokliče!» je dejala Valerija, odgrnila zaveso in pomignila sužnju.

Saj ni vedela, da je Flavij prav danes podkupil Arhiloha in da mu je tudi Klavdij Basijan sam strogo naročil, naj pazi, s kom bosta Priska in Valerija govorili in kaj bosta počeli v Solinu.

Arhiloh, podkupljivi Grk, se je potuhnil in šel po svečenika v hišo, ki sta mu jo označili.

Od tam pa je še naglo skočil h Gaju, sinu Sergeja Plavta, namestnika, da bi mu, kakor je naročil Flavij, naznanil sestanek kristjanov.

Pa Gaj ni bil doma. Z očetom, ki je hitel pred kip Prozerpine, da pozdravi cesarico in cesarično, je šel tudi on. Pred njima in za njima so lizunsko kričali sužnji in klijenti.

Priska in Valerija sta stali pred kipom in sta ga zares občudovali, a množica radovednežev ju je obdajala v velikem krogu.

Postopači so se nekoliko razmекnili, ko sta prihitela Sergej Plavt in sin Gaj in se svečano poklonila imenitnima gospema.

Priska je glasno pohvalila kip in čestitala staremu Plavtu, ker se mu je posrečilo, da je za mesto pridobil umetnino tako velike vrednosti.

Ničemurnega Plavta je pohvala tako prevzela, da je začel verjeti v svoje zasluge. Zato se je samozavestno smehljal in je skrivaj pogledoval živo podobo prelepe Prozerpine, zardelo in nekoliko zmedeno Valerijo.

«Dà, zelo sem ponosen, da tako sijajno delo krasí naš najlepši trg in da je našlo priznanje tudi v tvojih milostnih očeh, o božanstvena cesarica in gospa!» se je zahvaljeval Plavt in ji pripovedoval, kako celo strogi zvedenci postajajo pred kipom in ga pobožno, nemo občudujejo in po božje častijo.

«Glej, o Valerija, prejasna knežna», je cesarični govoril mladi Gaj, «prizor, ki ga zdajle vidiš, se obnavlja vsak dan po večkrat: kdorkoli gre tod, postaja in se ne more ločiti!»

Valerija je bila v zadregi in ni vedela, kaj bi odgovorila.

«Ko sta prišla Scipijon Libanij in Flavij, je bila na trgu prava gneča, tako navdušeno sta opazovala in glasno hvalila to čudovito umetnino!» je pretiraval gostobesedni Gaj.

«Scipijon Libanij je zvedenec, tako sem slišala.»

«A Flavij je ljubitelj.»

Valerija je zardela.

Gaj pa ni videl njene zadrege in je nehote dostavil:

«In pravil mi je, da pozna ves postanek te velike umetnine.»

«Govoriš le o Flaviju in se sklicuješ nanj, kakor bi sam ne imel sodbe o umetnosti», se je umikala.

«Imam jo, o Valerija, občutim jo s trepetajočim srcem in ne najdem besede, ki bi povedala, kako silno jo obožujem.»

«Taka sodba, o Gaj, je modra in prava. Glej, umetnino uživamo s srcem; z besedami, ki so dostikrat prazne, jo le ponižujemo in podiramo v prah», je mirno rekla in je z nekim zadovoljnim veseljem opazovala sloveči kip, ki ga je oblivalo toplo dopoldansko solnce.

Gaj je zardel od veselja in ponosa, iz oči mu je gorela mogočna sreča kakor človeku, ki je naenkrat spoznal pot do nje.

Zardela je tudi Valerija, ker jo je žareče Gajevo lice zatožilo, da je preveč govorila o umetnini, ki je upodabljalo njeno lastno telo.

Vesela ubranost se je zibala v Gajevem srcu in ga je opogumila. Z izbranimi rečenicami, ki jih je bilo navajeno rimsko plemstvo, je navdušeno govoril o umetnosti.

«Ali tale umetnina», je hvalil, «ima še posebno vrednost, ker se zdi, da ji je umetnik dal pravo podobo iz živega življenja.»

«Zoper mojo voljo, o Gaj!» je po kratkem molku odgovorila Valerija in zardela.

«Vem, vse vem in umetniku bi pel najlepše himne, če bi bil pesnik, in obdaril bi ga z bogastvom vsega sveta, če bi mogel, — tako ga moram spoštovati.»

«Vsakega umetnika moramo spoštovati, ker nam gleda v srce in nam služi.»

«Dovolj, da mi je od vseh najzaslužnejši slavni Amfijon, stvarnik tega božanstvenega kipa.»

«Če ne bi kip imel potez mojega lica, bi ti pritrčila; tako pa mi je zavest, da me gleda ves svet, nekoliko mučna in neprijetna.»

«Vse te gleda in občuduje, to je res, vse te obožuje, najbolj pa jaz, morda nič manj kakor Flavij, ki te je dal ovekovečiti!» je strastno rekel Gaj.

«Ne morem ti braniti», je tiho odgovorila Valerija in se obrnila do matere, ki je govorila s Plavtom.

«Dà», je glasno rekla Priska, «obiskati hočeva še bolno mater našega Klavdija Basijana.»

Plavt je pomolčal in gledal v tla, kakor človek, ki ne bi bil rad nevljuden.

«Samo opozoril bi te rad, o cesarica, da te Livija, mati vrlega Klavdija Basijana, morda ne bo vesela.»

«O njeni ljubeznivosti in vdanosti ne dvomim.»

«Morda pa ne veš, da jo zelo sumijo kristjanstva?»

«Jaz je ne sumim.»

«Cesarica, tudi jaz ne; drugi.»

«Tvoji ogleduhi; alj ne?»

«Ne tajim, da so mi že marsikoga očrnili.»

«In ti si dal ovadenca trpinčiti?»

«Sprva, da, — zdaj dam pretepstí ogleduha, ker se navadno zlaže, da bi dobil pohvalo in nagrado.»

Priska se mu je nasmehnila:

«Moder si, o Sergej Plavt! Kdo bi te mogel goljufati?»

Plavt se je globoko priklonil.

Gospe sta počasi odšli s spremstvom v hišo stare gospe Livije, ki je bila po zadnjem preganjanju postala goreča kristjanka in ki ni hotela stanovati pri sinu v palači preganjavca kristjanov.

Atenoklej, svečenik, je sedel ob postelji bolnice in polglasno molil, ko sta vstopili.

«Brat v Kristu, hvala ti, da si prišel. — Blagoslovi naju!» ga je pozdravila pobožna Priska.

«In govori nama o Bogu in njegovih svetih naukih!» je prosila Valerija, ki je mislila na svoj pogovor z nestrpnim Evtihom.

Starček je dvignil roke, pogledal na kvišku in svečano rekel:

«Blagoslovim vaju v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen!»

«Amen!» sta ponovili Priska in Valerija in sta sedli ob vzožje bolne Livije.

Starček, ki je gospem potrdil, kar so bile slišale o siročini in trpljenju kristjanov, je prerokoval bližnji zopetni prihod Kristov, da se reši občestvo kristjanov iz vseh stisk in da se ugonobijo njih sovražniki.

Priska in Livija sta sveto verovali v zmago preganjane cerkve, Valerija pa je obrnila pogovor z istimi dvomi, ki jih je bila razodela gorečemu Evtihu.

«Kaj, kdo so modrijani, bi rada vedela?» se je Atenoklej smehljaj. «Pravi modrijani so zares poslanci božji.»

«Tudi poganski modrijani?» se je ustrašila Priska.

«Tudi. Bog, ki ga brez lastne krivde ne poznajo, jih je obdaril z globokim, bistrim umom, da preučujejo življenje in iščejo spoznanja v njeja skrivnostih.»

«Brat v Kristu, ali ne veš, kako slabega slovesa so bili premnogi modrijani?» se je čudila Priska in Livija ji je kimala. «Spomni se, da narod ni maral modrijanov, ker se mu je zdelo njih modrovanje nekoristno in nepotrebno za življenje.»

«Med modrijani je bilo in je dosti puhloglavcev», je odgovoril svečenik. «V razuzdanosti in zanikarnosti so se neresno lovili in se smešno lovijo za izreki iz grškega modroslovja, ki ga niso razumeli. Res, to niso modrijani; nevedneži so, lakomniki in lehkomiselni nečistniki.»

«Takih mož res nisem mislila», je rekla Valerija.

«In cesar Vespazijan in za njim cesar Domicijan sta jih kot škodljivce znanosti in zapeljivce naroda po pravici izgnala iz Rima in države. — Šele predobri cesar Hadrijan, gojitelj in ljubitelj znanosti in umetnosti, jih je milostno poklical v domovino.»

«Ker je bilo tudi med njimi ljudi, modrih in poštenih», je razumela Valerija.

«Brez dvoma. Ali poganski govorniki in tudi naš modri učenik Kvintilijan so nasprotovali samo nevednežem.»

«Govorniki se mi ne zdijo pravi sodniki modroslovja», je ugovarjala. «Njim je zunanja oblika vse; za vsebino, za notranjo misel življenja jim ni dosti.»

Atenoklej in Valerija sta obširno in resno govorila o vrednosti starega govorništva in o pešanju te umetnosti v sedanji dobi.

Vrnivši se k starim modrijanom, je starček z velikim spoštovanjem izgovarjal ime Platon.

«Platonovi nauki so velika, velika modrost, ki splošno soglaša z našimi mislimi o življenju in duši.»

Govorila sta o Bogu, ki ga je bil modri Grk iskal in slutil, in blagi, učeni Atenoklej je Valeriji pregnal vse dvome omahujoče vere.

«Verujem, da so bili Sokrat, Platon, Aristotel in drugi modrijani veliki duhovi, ki so se resno, vse življenje trudili, da bi našli in spoznali resnico.»

«Torej so se zveličali?»

«Tam so, kjer je Abraham z Izakom in sinovi in kjer so vsi tisti, ki so živeli modro in pošteno», je previdno odgovoril.

«In njih nauk je prava modrost?»

«Ni greh, kar so učili, in Kríst je resnico, ki so jo bili iskali, dopolnil in potrdil.»

Valerija se je blaženo smehljala.

«Tako mi Platon ni omajal prave vere?» je rekla.

«Ni, ker si ga razumela.»

Znanost, umetnost da si Kristova cerkev prisvaja, je pojasnjeval, ju oplemenja z božjimi nauki in čisti z besedo apostolov, ki so jo bili prejeli iz ust Odrešenika.

Tudi o čutni ljubezni, glede katere je bila Evtihova beseda tako stroga, je Atenoklej sodil milo in modro.

«Ljubezen kot ljubezen ni greh, Bog sam jo je nam zapisal v srce, hčerka nebes je in se po svojih čuvstvih vrača k Bogu.» —

V takih pogovorih so jim minile prekratke ure in Priska in Valerija sta se vrnili v veliko palačo, obe zadovoljni, ker sta čutili, da sta si pridobili popolno vdanost Plavta in Gaja.

Peljal te domov bom. Litavski motiv. (Srečko Kosovel)

O ne plakaj več, ne toži,
deklica ti mlada;
peljal te domov bom
na jesen prihodnjo,
če na belih kamnih
pisani cvetovi,
na samotnih gmajnah
jagode rdijo!
Jagode ne rdijo
na samotnih gmajnah

in na belih skalah
ne rasto cvetovi;
pojdi in odjedi
v mestece tilsitsko,
zvajaj, zapeljuj tam
mlade in točajke —
samo mene pusti! —
Prstan zarjaveli,
venec orošeni,
moja sta drugova.

(Dr. Joža Glonar) Mlada leta Pavline Pajkove.

8.

Gorica 29/4 1875.

Mej dobri prijatelj!

Ganena vzamem pero v rokò namenjeno spolnit dolžnost koja veže me na Vas, Nikédar ne bi bila mislila da Vaše prijateljstvo, Vaša skrb za-me seže tako daleč. Dobri, dragi prijatelj, ali naj pokaram Vas za iznenaditev koju ste mi povzročili s pošiljanjem dragocene knjige «Mirca-Šafja» ali pa naj se Vam za-njo iskreno zahvaljujem? Morala bi oboje storiti.

Ko ste mi pisali, da naj poskusim pridobit gor omenjene knjige, ker v njej bi videla kaj se pravi dovršena pesniška oblika, iskala sem po vseh tukajšnjih knjigo-prodajalnicah da bi jo mogla udobit; a vse zastonj. Jeden knjigo-prodajalec obetal mi je da v kratkem udobi nekoliko iztisov omenjene knjige, če se mi namreč izljubi počakati do istega časa. — H začetku, menila sem Vam pisati, in prositi, bi-li hteli poprašati pri Gjontiniju ima li na prodaj «Mirca-Šafjeve» pesni, ker pripovedo, da se pri njem vsakovrstnih knjig dobò, a potem sem se spet domislila, ter sklenila počakati dok je morem tu udobiti da Vam prihranim trud in nadlego. A kaj sem od vsega tega pridobila? Še misliti ne smem. Vendar hvala, prisrčna hvala, in še največja Vašemu dobremu srcu, ki za-me skrbi kot dobra mati za svojega deteta.

Zelo me je razveselilo Vaše zadnje pismo. V njem tako pametno a vendar milo govorite, i tako govorjenje jaz takò rada poslušavam; le škoda da nejmam kedò bi mi je govorilo. Jaz izpoznavam da silno, silno potrebavam da bi me kedò z resnimi, a vendar nežne ter v srce segajoče besede izvodil na praktični pot mišljenja, da bi ukrotil mojo, po nikdar obstoječih idealov željno domišljijo; da bi me sprijaznil s praktičnim življenjem ker potem bi se vsaj nekoliko ohranila.

Jaz sem sedaj v letih, v kojih se navadno vidí vse svitlo; da se dozdeva življenje takò lepo, takò čarobno, polno sladkih nad; vse se blišči, vse je veselo, srečno — a jaz? Trudna sem ga, takò trudna, da željno pričakujem odpočitek. Naj me nikdo poskušava razveseliti, utešiti s tem, da i za-me bodo prišli veselejše čase. Morda, prišli bi, a ko bi drugače vidila, mislila, občutila! A jaz vidim svet le v lažnjivi obleki; moje mišljenje, prijatelj, se nikakor ne strinja z občnimi dejanji; kaj pa še-le moje občutke? Več ko jeden bi me surovo posmehoval, zval bi me ob pamet, ko bi mogel ozreti v globini mojega srca. Bridkost me prešinja, ko premišljujem, da živeti moram mej tako sovražljivim svetom; jaz trpim zbog tega, a moja bol niti za pičice ne spreminja svet. Ali ni to grenko? In kaj še-le bode bodočnost? Kam me bode prinesla osoda? bode me družila s kom?.. In kakov bode naročaj, v kojim bom morala ulivati vse svoje srčne skrivnostij? Strah, groza me prešinja pri tej misli. Ukaje z radosti, šla bi smrti naproti, ko bi me htela rešiti zemljenskega pekla, ki morda še učaka mi.

Kaj ne, pretemno vidim, a vendar preresnično. Jaz sem zelo nesrečna stvar, taka, da takih ne bi smele se rodit. Al tiho, veli mi nek glas, saj Bog to hoče! In jaz prepričana da moja usta so presvobodna, udana uklonim glavo, brišem solzo, koja se mi je nehoté ukradla na lice in — molčim. —

Moje pesni, prijatelj, pregledavajte in pošiljajte mi je kedar Vam ljubo. Kar bote Vi, iz mojih izdelkov, izpoznavali za dovršeno, to bode i meni, in kar bote odvrgli prav tako. Blagovolite mi samo pisati, kako je Vam ljubše da Vam pesni v popravo pošiljavam: ali po redkem pa več skupaj, kakor sem prvokrat storila, ali z vsakim pismom kakor jih proti spišem. —

Z veseljem bom čitala pesem :«Moji sestri Mariji»; ali je ta pesem isteje sestri naklonjena ki se me večekrat ljubo spominja?¹⁵⁾ Pozdravite mi je ljubo.

¹⁵⁾ Priobčena v «Zori» 1875, str. 75.

Današnje pismo nej šteto mej unih, vsacega meseca Vam obljubljenih pisem, eno naj Vam bode le nositelj moje hvaležnosti in ganenosti za Vašega daru; meseca Maja bom sopet pri Vas. Da ste mi zdravi!

Hvaležna Vam
Paulina.

9.

Gorica 23/5 1875.

Moj dobri prijatelj!

Ljubezen, naj bode svatovska ali zakonska, bratovska ali prijateljska, ũa bode vedno stanovitna, da postane od dné do dné blagosnejša, da nas bode vedno osrečevala, mora biti sezidana na čislanje in na nezgrudljivem stebri moralne čednosti. Resnico te resnice vsaki čas čutim, vsaki dan lahko opazujem na svojega bližnjega in jo tudi poštovati vedno hčem. Različne pa so pač ljubezni koje nahajamo meju svet. Ta ljubi materjalnost, drugi bogastvo, tretji lepoto i. t. d. Take ljubezni pa ne zahtevajo čislanje: one nejsio namenjene obstojiti toliko časa, kakor živi človek, ki jih goji: one so le začasne: one žive toliko, kakor obstoji bogastvo, doklé je v svetu lepota, a potem? . . . —

Žalibog da se dan danes premalo gleda na čednost, na naravnost. To je tudi krivo da se v zakonu navadno le medene tedne peva «aleluja», potem pak dolga in dolga leta le tužni «miserere». Materjalnost, ona, in vedno ona je ki meša in razburi tisočere vroče človeške glave, in to, ker ne pomislijo, da materjalna lepota je cvetica koja se rodi, prikaže, in zamrè. Moralna lepota pa je večna! —

Ne bom tajila da lepota, koje moč vabi k ljubezni, nejma veliki upliv na človeška srca; saj smo ljudje, zato občutimo, in zato ne moremo premagati sami sebe, to je telesnost. Če nas pa tudi očaruje takoršna lepota, jaz mislim, da ne bi se smelo zvati še ljubezen ono sladkost, ki jo srce naše občuti na nepričakovani čar lepega telesa. Meni se dozdeva nemogoče da bi zamogla ljubiti koga samo zato, ker ga je priroda podarila z lepoto! Pač pa verujem, da zamore se ljubiti onega, kojega ne čislamo, le majhno dobo časa, le dan, le urico; ali enkrat zgubljene golgfive nade ki so nas do istega časa zaslepile, ugasnjeni prvi štrastni ogenj ljubezni, ko viharnemu srcu povrne se tolažba, pamet; ne, in nikoli mogoče nej ljubiti onega, kojega ne čislamo. Ali kam spet zabredem? Prav imate trdè, da me ženske delamo po vatlu dolge pomišljaje. Dve strani pisma sem vže napolnila, a kaj bote iz nju želi? Da moremo čislati (izprva je napisala «ljubiti») onega, kojega ljubimo in družega nič. A baš zato ker sem ženska oprostite mi da ne morem v kratkih pa tehtnih besedij kaj dopovedati. Vsaj pravijo, da ženske rade čenčajo in da jih ustaviti predno one želè je teško! Evo jaz taka ženska, ki ne zna ustaviti svoje pisave.

Čislati koga ljubimo, zlate besede!

Prijatelj, jaz čislam, poštvujem Vas, a baš zato ne morem izpolniti česar želite. Dobro, prav dobro poznavam Vas, a vendar premalo. Zaželjeno imava še vedno čas obuditi v življenji; kolo časa hrani morda i to Vašo željo za pripeljavati jo na dan. A ostanite mi zbog tega vse jedno prijatelj, da, še iskreneji mi postanite če iskreneje morete mi bit. —

Kar pa mene zadeva, smete računati na moje prijateljstvo, doklé bode nehalo biti moje nesrečno srcé. Ono je vže tako ustvarjeno, da v katero ko bo spremembo živjenja — če pride kedaj do kake spremembe — bode hrepenovalo po en pravi prijatelj in zaupnik. In če Vi, in edini Vi ga bote prav umevali, je mi treba mu iskati boljšega tolažnika in prijatelja kakor ste Vi? Da bi jaz kedaj postala «ponosna» gospa, ter bi svoje srce le jednemu posvetila, prijatelj, od kar morem jaz soditi, to se nikdar ne bo zgodilo. Srce bilo je vže le jednemu posvečeno, in da si je bilo hudo odvrgneno in sedaj sopet osamljeno tužno vzdihava, zapustilo je ono ognjeno sveto moč ljubezni v ono svetišče, kamor

je enkrat v rajski blagosti počivalo. Šipko moje zdravje pa, koje vsaki dan šibkeje postaja, mi daje upati, da postala ne bom nikedar gospà! Moj dom, moj pravi dom sreče nej na temu svetu. Zato po svojem pravem domu v eno mer hrepenim, po domu mira, ljubezni in blagosti. In da to hrepenenje mili bože hče mi izpolniti, čutim po svojih fizičnih in moraličnih močij. Srcé pa prijatelj, srce človeka ki vedno gleda v daljno bodočnost, ki globoko občuti in premišljava, tako srcé se redko kedaj moti.

Kaj pa učinjajo moje poslami Vam pesmi? Ste ju vže ozdraveli? Izdelala sem vže spet šestero drugih koje ne morem jih ohraniti predno ne vem so-li dobre ali ne. Zategadelj Vam jih bom še ta teden poslala v pregled in popravo. Popravljite je potem se vé kadar Vam ljubo! —

Kako sem kaj vesela pomladi mi uprašate? Jaz ne vem od kot prihaja da mi letos pomlad nič, prav nič ne more razveseliti. Najbrž izvira iz tega ker letos bolehavam in zato tudi vedno nejevoljna sem. Druga leta kako sem se veselila nad tčjevo in čukovo petje, da sem žvižgaje poskušala jih posnemati, kako mila mi je bila lunina svetloba, kako mi je prsa umirilo pomladno zrakovje. Letos sem slepa in gljuha za vse čaravnosti prirode! —

Hi koncu še nekaj. Vsa pisma, koje ste mi doslè pisali, prijela sem jih vedno ob 11 zjutra, kar mi je tudi ljubo prejeti Vaša pisma ob istem času ker takrat nej brata doma. Zadnje Vaše pa prijela sem jo ob osmih zjutra in malo je manjkalo, da jo ni pismonoša bratu izročil.

Prijatelj, jaz še misliti ne smem na boj, koji bi nastal meu brata i meni na dan, ko bi izvedel da si dopisavam s kakim človekom, in to še zaradi slovenskega blagostanja. On noče, in to po nobenej sili da bi jaz bila Slovenka in dela da bi mogel pomoriti kar je s plemenitega semena z mojega srca puhtelo. Oh! zakaj nemam i jaz tako blagega brata kot Vi sestro, da bi se razveselil nad moje veselje, da bi z ljubeznijo ozdravil bolno mi srce? — Okrevala bi gotovo, ko bi dana mojemu srcu prosta volja ljubiti slovensko narodnost in poezijo, a najhujega sovražnika te bolezní čuva vedno z najmogočnejšim orožjem zaničevanja pri meni.

Prijatelj, kar pišem Vam o svojem bratu naj živa duša ne izvé; on je moj brat, on nadomestuje mi očeta, zato moram podložna biti. In rada hčem mu vsem biti, a v tem mi nej mogoče. Zanašam se tedaj na Vašo molčljivost, ker na-njo se zanašati ste mi sami zagotovili da smem.

Pozdravite mi ljubo dobro svojo sestro, poseben pozdrav sprejmite pa Vi

od Svoje
Pavline.

Kedaj izide «Zorina» priloga?

10.

Gorica 27/5 1875.

Mil prijatelj!

Upam, da Vas ne bo iznenadilo pošiljatev mojih pesen, upaje da ste sprejeli moje zadnje pismo koje je Vam vže javilo to bodočo o méni napravljeno Vam nadlego. —

Dobri prijatelj! ne prestrašite se obilih pogreškov koji skrivajo se v mojih pesmih in koji, žalibog, so meni še neznaní.

Bodite mi ojstri a vendar milostljivi sodnik, in pri slednjem pogrešku, ki bi bil htel Vas razjeziti, naj up Vas potolaži, da, če tudi je Vaša učenka še jako nezmožna, goji pa vendar trdo voljo se potruditi za jih s časom popolnoma iznebiti. Pišite mi kmalu in obilo.

Da ste mi zdravi!

Vam hvaležna
Pavlina.

GABRIJAN IN ŠEMBILIJA. (Dr. Ivan Lah.)

Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

X.

Po težkih potih neizhojenih,
po tujih krajih neobljudenih,
po skalnih zemljah neobdelanih
valila se je vojska križarska
kot reka, ki se vanjo zlivajo
potoki gorski, da v mogočen tok
vode se zbirajo in prek bregov
z deročo silo vse poplavlajo,
da prek jezov v doline derejo,
kjer vodi jih preteči šum valov:
tako so čete vkup se zbirale
v poljane jasne se prek gor in rek,
skoz gozde šumne prek višav, planin
v doline mračne brez poti in cest,
naprej v neznane kraje mimo mest
gradov in starih razvalin. Vsak dan
čez plan jih solnce je pozdravljalo,
ki je prihajalo iz onih dalj,
kjer kralj sveta je živel nekedaj
in šel je v smrt, da grešni narod svoj
odrešil je, odprl sveti raj
in vsem ljudem prinesel blagoslov.
Rudeče solnce tam je vstajalo
in vse nebo okrog obžarjalo,
ko da rodilo se je iz krvi
prelite tam od rok nevernikov.
Vsak dan so na kolenih križarji
rudeče solnce to pozdravljali
v molitvi jutranji in šli naprej
od pesmih bojnih so navdušeni,
in vedno bolj so se mu bližali...
Od hoje bili so utrujeni,
trpeli žejo so in lakoto,
zvečer na zemlji so polegali
in v težkih mukah so umirali.
Viharji so njih pota spremljali,
vetrovi dež so jim prinašali,
tutila burja je skoz temno noč
in sneg pokrival zemljo na okrog.
In vendar niso obupavali,
naprej so šli udano trumoma
tja proti solncu, ki jih z daleka
vsak dan rudeče je pozdravljalo.
Med njimi šel je križar Gabrijan
obdan od sanj, ki so ga spremljale
na poti dolgi, da ni čutil več
ne žeje, lakote, ne trdnosti,
ki druge je premagala, ker zanj
ni bilo poti, dneva, ne noči;

on videl je le cilj, ta sveti kraj,
kjer zdaj kraljujejo neverniki,
ki čakajo, da vojska privali
se križarska, ki stre njih sile v prah.
Tako so šli. Na konjih vitezi
bandera so visoka dvigali
in vžigali pogum, in Gabrijan
je gledal viteze in mislil je
na čas, ko se povsne ob njih na zid
oblit s krvjo in boj bo dokončan
in zmage dan napočil bo... Takrat
bo vitez Gabrijan. In spomnil se
je kraja daljnega: Tam stari grad
ves zlat pokazal se je iz vrto
in grajski vrt ob njem. In dvoje brez.
Skoz les šelest je vel dreves in zdaj
zazibal veter veje je in tam,
kjer hram je grajski onstran rož,
stopila je iz vrat Šembilija,
vsa lepa bela kakor lilija
in gre čez vrt tako potihoma,
počasi, lahno kot pomladni sen.
Jesen na vrtu je zavladala
in ona stopa vsa začudena,
kot da bi nekaj tu pogrešala,
in išče z neverjetnimi očmi
po gredah rož, ki več jih ni, naprej
gre v senco vej pod brezice in zdaj —
vzdihljaj težak. Oj, kje si, maj! Tako
obstala je in dolgo gledala
iz vrta v svet. In videl Gabrijan
je dobro vse in skrito solzo je
obrisal iz oči in šel naprej.
Tako prišli so k morju križarji,
kjer ladje že so nanje čakale
in vanje so stopili križarji,
razpeli jadra in odpluli so.
Na morje širno so odplavali
in zemljo iz daljav pozdravljali,
in ladje nesle so jih prek valov
v svet nov nasproti solncu rdečemu,
kjer zemlja sveta jutranja leži,
in solnce vsak dan tam je vzhajalo
in iz daljave jih pozdravljalo
in širno morje je obžarjalo
in bolj in bolj so se mu bližali.
Na krovu stal je križar Gabrijan
in dan pozdravljal daljni pred seboj,
ki bo oznanjal boj in konec sanj,

ko meč njegov bo delal čudeže
in vrh zidov zastava vzplapola,
junaško zmagoslavno znamenje,
in boj junakov dokonča. Tako
so plule ladje daleč od bregov —
in glej, oblaki so zgrmili se
od vseh strani in megle krog in krog —
obzorje jasno zatemnile so,
oblak nebeški zginil je z višav,
mrakovji so pokrili vse; iz daljav
je grom pretresal mrak in blisk znad vod
je vžigal zrak in klical je prihod
viharja strašnega in kazal pot
na ladje križarske: nastal je šum
in hrum in boj valov in jamborov,
škripanje škripcev, pokanje brodov
in vdar na vdar valovi butali
ob ladje so in zadivjal vihar
prek njih z vetrovi je peklenskimi,
kot da bori se pekla poglavar
nasproti vojski križarski: v gore
valovi so se nakopičili
in ladje na grebenih dvigali
in švigali spod njih in hipoma
metali jih tja v brezna morskih vod,
in tam z vodami jih zalivali
in vsepovsod krohot in stok in jok,
vetrovi so rjovel, vriskali,
in piskali v valovih satansko,
plesali in smejali se, kot da
je vse, kar v peklu je še skritega,
prišlo na svet, da sred valov morja
uniči ladje križarske. Tako
divjal vihar je dan in dve noči
in ladje je raznesel prek vodá
na vse strani in nekaj njih čez dan
zaman spet čakali so vitezi;
pogreznile so se in križarji
čez morsko plan so mrtvi plavali
tja v ono stran, kjer solnce vzhajalo
je dan na dan in jih pozdravljalo...
Razpeli jadra so in jadrali
naprej in spet sijalo solnce je
kot prej in prek valov pomirjenih
glasila se je pesem križarska.
Na ladji stal je križar Gabrijan
in gledal jadra, ki so plavala
na vzhodno stran. In glej, tam ptički
leteli sta in obletavali [dve
ladjevje križarjev, znanilki dve,
ki sta rešitev jim naznanjali —
in iz daljav so že svetili se
bregovi skalnati in že pozdrav
glasil se je iz ladij križarskih,

odmeval je kot klic grobov iz njih,
ki srečno smrti so ušli valov
razburjenih. Tako pristale so
v deželi sveti ladje križarske,
in izstopili so na sveta tla
najprej junaški stari vitezi
z zastavami, ki drugič že prišli
na boj so viteški z neverniki;
za njimi mladih čet poveljniki,
ki prvič so prišli na sveta tla,
da v boju hrabrem se izkažejo.
Za njimi čete so prihajale
na morski breg. In stari križarji
popadali na tla so kamnata,
poljubljali so sveto zemljo to
in glasno zahvalili so Boga,
da rešil jih je vseh nevarnosti
in dal jim doživeti srečni dan,
ko dokončana pot je daleka,
in pride boj; in mladi vitezi
so na kolenih srečni plakali,
in sveto zemljo so poljubljali
in jo z molitvami pozdravljali.
Za njimi čete hrabrih križarjev
klečale so in so se klanjale,
v orožju vse za boj pripravljene,
in dvigale so križa znamenje
visoko nad seboj. In Gabrijan
med njimi klečal je zahvaljujoč
Boga za dar velike milosti
in za pomoč, da je prestal vihar
in stopil na to zemljo zmučeno,
da bo boril se za svobodo nje,
za vero sveto in za kraje vse,
kjer hodil je Zveličar usmiljeni,
ki grehe je odpuščal grešnikom
in delal je velike čudeže,
pomagal bednim in nesrečnikom
in umrl tam na strašni Golgati,
da nas odrešil smrti večne je
in pot odprl v sveti paradiž.
In zavihrali v solncu prapori
nad vrstami so križarjev. Naprej
so čete šle na pot; med skalami,
bodičjem, trnjem lezli so navzgor,
da mesto sveto bi zagledali —
a daleč bil je še Jeruzalem.
Obžgana je bila od solnca plan
prostrana, mrtva, in neznaná vsem,
puščava brez studenca, rek; povsod
le skalni breg, brez gozdov in drevces
in pota prek in čez, kjer prejšnji čas
hodili so pastirji romarji
v dežele jutranje. In križarji

so šli naprej. In mnogi padali od žeje so, omagovali so, umirali in z gričev skalnatih so se ozirali po krajih teh obljubljenih, ki slišali o njih so v mladih dneh in v svetih pridigah, in zdaj v njih vladajo neverniki in slavni sveti križ zatirajo. In solnce rdeče jih vabilo je vsak dan in zvesto jih pozdravljalo, kot da je blagoslavljal prihod mogočnih križarjev in ves svoj žar razlivalo nad vojsko križarsko in pozno na večer zahajalo... A v noči, ko ležali so na tleh in pili roso s skal razpaljenih, zaslišali glasove so zveri razjarjenih, ki dvigale so se iz svojih gnezd na lov in sred mrakov so gladne po puščavah begale, da našle plena bi za zarod svoj. Cel roj se dvignil je rjoveč iz tal in gnal se skozi noč oznanjujoč pogin in smrt, po vsej pokrajini odmev glasov je polnil nočno temo

in bližal se šatorom križarskim — in zginjal kakor mrak strahov. Tako so nočevali križarji. Vso noč so prve zore trudni čakali in vstajali ob svitu jutranjem in šli naprej v pekoči solnčni dan. In Gabrijan tako je nočeval na trdih tleh in sanjal sam s seboj o tistih dneh, ko boj bo dokončan in vračali se bodo križarji nazaj od zmag ovenčani. Vso noč prespal je v sanjah, da ni čul zveri, rjovečih prek planjav, in videl je le sveto mesto v zarji jutranji. Tako so šli v puščavi križarji in mestu svetemu se bližali, in iz višav planili nanje so sovražniki in boj krvav nastal je krog in krog, zakril obok neba se je s puščicami in vsipale so nove množice se od povsod, kot rastle bi iz tal; in padali so križarji, le mali broj boril se je obdan od čet sovražnikov.

(Nadaljevanje.)

Pripovedka. (Utv.)

V deželi bajni, tam, kamor nihče ne pozna ne pola in ne ceste, tam, kjer kamen ni kamen, ampak je kamen pogača, živi dična kraljična.

Ta kraljična je lepa kakor rožni cvet in mila kakor solčni žarek. Odeva jo kraljevski plašč, nogi ji tičita v zlatih šolničkih, na glavi ima krono. Ta krona pa ni od zlata in dragih kamenov, kakor so krone drugih navadnih kraljev in carjev, ampak je trnjeva. Namesto dragih kamenov in biserov so na njej krvave kaplje. In ima to lastnost ta trnjeva krona, da vselej, kadarkoli je kak podložnik te kraljične v stiskah in nadlogah, oživijo krvave kaplje na kroni, se ločijo od trnjev in polzijo lepi kraljični po lepem licu. In tedaj ukaže kraljična svojim ministrom in svetovalcem, naj poiščejo in nemudoma pripeljejo pred njo onega, ki je v nadlogi in trpljenju, da mu po svoji kraljevski moči pomaga. Ko se to zgodi, se krvave kaplje na kroni posuše in kraljičin obraz je zopet

bel in svetel kakor samo solnce.

A ta dežela je bajna, in kamen tam ni kamen, ampak je kamen pogača in nihče ne pozna tja ne pola ne ceste.

Naše smernice. (Mara K.)

Ženska je zaostala za moškim takrat, ko se je primitivna prvotna družba povzpela do civilizacije, ko se je duševnost človeka razvila toliko, da je začel raziskovati naravne sile, analizirati sebe, ko si je pričel dajati vprašanja in probleme in ustvarjati umetnost. Tu so se javile naravne zmožnosti, ki so določile delovni krog moškemu, to je delo v zunanjem svetu, in delovni krog ženski, to je materinstvo in dom. Pri tem svojem delu pa je ženska doživljala v vseh časih poniževanja in podcenjevanja. Njena globoka čuvstvenost je šibkost, njena skrb in natančnost v podrobnostih jo dela malenkostno in vsakdanjo, tako, da je indiferentna za kaj višjega in ostane celo svoje življenje nepoboljšljiv filister. V resnici se nam vidi tako, vendar ne smemo ceniti tega šele potem, ko je že izobličeno po vzgoji in zunanjih vplivih, ampak na zmožnost kot tako, dano od narave. Vzgoja je pokvarila žensko, ker se pri vzgoji niso ozirali na njeno duševnost in nagnjenja, ampak so iz gojenke oblikovali ono žensko, ki je tu za naslado in se da obenem prav praktično uporabiti, da napravi moškemu komodno življenje. Na razvoj razuma niso polagali važnosti, pač pa so ji gojili pretirano čustveno stran, kar je pospeševalo razdražljivost živcev in fantazijo, torej nekaj nezdravega. Zato je ženska zelo dovzetna za praznoverja in religijo in brez tega skoraj ne more živeti, ker bi bila njena notranjost prazna. Učili je niso nikdar delati z razumom in spoznavati pojave praktičnega življenja. Vse, kar ne vpliva na čuvstva, ji je zato tuje in je ne gane. Vzgoja pa je direktna in indirektna, to je ona, ki je pod vplivi družabnih razmer. Danes je moški z vsemi svojimi silami usmerjen v zunanje življenje, ker spoznava, da blagostanje posameznika in družine zavisí dosti več od družabnega sistema kakor pa od lastnosti in dejanj poedincev. To ga odtujaše domačemu krogu, kjer ostaja žena nevedna, brez razumevanja in se čuti zapuščeno in neupoštevano. Zraven tega pa se vse njeno delo v hiši in pri otrocih smatra kot delo brez duše in kot nekaj, ki za človeštvo nima nič višjega in je zgolj skrb za samoohrano. Materinstvo, ki ji je najsvetejše, se pojmi kot nekaj, kar ima človek skupno z živaljo, moško delo pa kot nekaj, kar dviguje človeka nad žival.

Vendar pa je ženska sledila vsem časom pasivno s čuvstvom in razumom in njena produktivna sila se je razvijala in koncentrirala in dvigala človeka do iste višine nad žival kakor znanost, umetnost in literatura. Razlika del kot takih je le, da je produktivna energija in hotenje ženske individualno, osebno človeško, moški pa je izročén javnosti, njegova produktivna energija je splošno človeška. Ženska je zaposlena z razvojem posameznega do njegove zrelosne dobe in v tem času mu da prve oblike in prve kali vsega najboljšega, kar zmore, in ne zagreši nad njim, ker prešinja vse njeno hotenje in stremljenje materinska ljubezen. Delo moškega je, da ustvarja ideje in stavi človeku meje z zakoni, mu ustvarja

užitke in tako eksperimentira z njim nadalje. Od moškega sprejema ženska in daje potem svojemu naraščaju v obliki, ki je otrokovi duši dostopna.

Da je že narava tako določila, nam kažejo psihološke zmožnosti in nagnjenja obeh. Ženska teži na dom, ki ji daje mnogolične, konkretne naloge, njena duševnost pa se izživi v otrocih. Težnja po vsem tem je tako velika, da zamore dati sleherni le delovanje v tej smeri notranjega zadoščenja in miru. Lahko pa je šele poleg tega ženska usmerjena kam drugam, ako ima prirojene zmožnosti, ker vsaka sila, ki je v človeku, potrpežljivosti in marljivosti in vse to ji je lahko, če je plačilo ljubezen, ki je višek njenega bitja. Vsaka ženska lahko ljubi, le to je, da so težnje potrpežljivosti in marljivosti in vse to ji je lahko, če je plačilo ljubezen, njenih čuvstev individualno različne in morda ne najdejo v gotovih momentih njenega življenja vsled nepravilnih zunanjih vplivov pripadajočega in sigurnega prijemališča. Potem je prisiljena, da se zateče drugam in njeno pravo bistvo se koncentrira z vsemi prihranjenimi silami v kakem drugem delokrogu. Njej pa ostane občutek, da je nekaj enostranskega in njeno delo ji ne gre ne do višine in ne do dna. Vse dobre lastnosti in zmožnosti, ki odlikujejo žensko v javnem delu, so zlitina njenih pravih notranjih teženj, katerim je s svojo voljo dala smernice. Tu bi razlikovali one, ki delajo iz gmotne potrebe, in delo, ki jim je le gola dolžnost, jih duševno mori. Potem so one, ki delajo iz ambicije in najdejo zato tudi več zadoščenja. V enem in drugem slučaju pa je, da ženska bolj rabi delo, kakor pa rabi delo njo.

To današnje feministke prezirajo. Mislijo, da je namen njihovega bitja le slučajen in na tej zmoti temelji zloraba njihovih moči, na tem so si postavile ideal človeške enakosti. V svoj zagovor trdijo, da je v zadnjem času ženska produkcija znatno narasla in da razvijajoče se ženske sile počasi izenačujejo obstoječo razliko med žensko in moškim. Motijo se. Prav tako so zrastle intelektualne zmožnosti moškega in proporcionalnost se v bistvu ni prav nič spremenila. Ženska črpa po svojih zmožnostih le večje ali manjše obresti iz rastočega kapitala, ki ga ustvarja moška sila. Nespametno je ponujati svoje delo nekje, kjer zamore nuditi kdo drugi kaj več. In bi morda trdile feministke, da trpi ženska mnogo krivic, ker je v družbi vodilna moč moški, in bi bilo potrebno, da si ženska izvojuje dostop na taka mesta, kjer bi potem delovala iz ženskih vidikov. Navajajo njeno prožnost, iznajdljivost, njen politični talent in uvaževanje podrobnosti, ki jih zna uspešno uporabljati. Vse to pa pride v vpoštev, dokler je njen delokrog ozek. Izven svojega osebnega okrožja je površna in nepremišljena, nima inicijative, ne zna vplivati, moč in nasilje ji ubijata besedo. S priznanjem vsega tega pa ni treba, da vračamo žensko na ono stališče, ki ji prikrajšuje človeško dostojanstvo, treba je le priznanja vrednosti ženskega dela napram moškemu delu in sicer tam, kjer je oddelila narava, ki je dala tudi sposobnosti. Kar pa tu ni danes v redu, je kriva napačna vzgoja in socialne razmere in vsaka borba v drugi smeri je brezuspešna.

JUGOSLOVENSKE UMETNICE

MILA ŠARIĆ-VARDJANOVA

je absolvirala na Dunaju pedagogij, potem pa dramatično šolo. Nastopila je najprej kot mladostna sentimentalka na nemškem odru, po vojni pa so jo angažirali v Ljubljani, kjer je že po prvih nastopih tekmovala z rutiniranimi prvimi igralkami. Največje uspehe je dosegla v klasičnih dramah (Porcija, Desdemona, Ofelija, Marija Stuart); pa tudi v modernih psiholoških delih so njene kreacije prvovrstne (Čehov, Dostojevski, Ogrizović, Vojnović, Wied, Strindberg itd.). - Ljubljansko občinstvo jo je videlo prvič kot Mjeljo v „Gospoj Dulski“ od Gabrijele Zapolske. Kmalu zatem je nastopila v Jiráskovi „Laterni“, kjer je v vlogi knežne pokazala toliko simpatičnosti in čuvstvenosti, da je mahoma postala ljubljenska vseh onih, ki imajo zmisel za plemenito umetnost. - Mila Šarićeva je po besedah priznanih kritikov pravi dramatični talent. Njeni igri se pozna visoka inteligenca, dobra vzgoja, plemenit okus in globoko pojmovanje umetnosti. Na odru ni nikoli komedijantka, življenjsko pot svojih junakinj doživlja z vso resničnostjo in jo izraža z visokim estetsko umerjenim čutom.

Njena pojava na odru je izredno simpatična: mala, gracijozna postavica, nežen obrazek z globokim temnim pogledom, topel mezzosopranski glas.

Z živo žensko prisrčnostjo in s pravim umetniškim zanosom osvoji gledalca, čeprav predstavlja morda najzopernejšo žensko osebo.

Dasi še mlada, je vendar pogledala globoko v življenje: dva meseca pred njenim rojstvom je umrl oče, hrvatski major; v vojni sta ji padla oba brata; skupno z žalujočo materjo, rodom Slovenko, je prenašala udarce usode. V krogu ljubljenega moža in dveh nežnih otročičev ter na gledališkem odru pa ji odkriva življenje tudi solnčne strani. Dasi ji materinstvo in gospodinjstvo nalagata težko življenjsko nalogo, ima vendar njena globoko čuteča ženska duša moč, da se harmonično izživlja v tihem domu in na javni pozornici.

Pred durmi. (Mirjam)

Pred vrati smo stali, plahi otroci, in prisluškovali življenju, ki je vrelo in kípelo, odbijalo in vabilo, božalo in ubijalo tam zunaj nekje. Me, velika deteta, pa smo stale pred vrati, pred vhodom v življenje... Čakale smo, kdaj se razdele, da planemo v svet, valovom v naročje. Življenje je pelo in klicalo z opojnim glasom siren, ki je segal preko samostanskega ozidja; z glasom, ki je živel v globočini strogih sivih oči naše prefektinje.

Takrat smo sanjale o vsem, kar je bilo lepega in mamljivega, o idealih in ljubezni, le o trpljenju nismo sanjale. Naše sanje so bile čisto otroške, lepe in čiste, da se je vsaki misli videlo prav do dna. — Radovedne smo bile in rade bi bile pogledale v oko bodočnosti, rade bi bile poslušale utripe življenja, ki je udarjalo, tožilo in pljuskało do našega ozidja; le pri nas ni bilo še življenja, temveč en sam dolg razkošen sen; nismo poznale sveta in trpljenja niti slutile ne.

Vsaka je imela svojega Romea, kateremu je pisarila pisma, vsaka svojega trubadurja, ki ji je koval pesmi in ustvarjal prekrasne načrte za bodočnost v oblake. Njuna ljubezen se jima je dozdevala tako silna in velika, da sta se upala z njo prehoditi ves svet, prejadрати vsa morja, vse dneve in noči brez solnca in zvezd. Sama sebi sta se zdela velikanska junaka. Tako smo se ljubili brez sestankov in poljubov, brez strasti in pijanosti, tiha in pobožna ljubezen je tlela v naših mladih dušah, ljubezen zarje in mladega jutra.

Vsaka tretja je pisala verze; kakšne — naša stvar, saj niso bile za kritike. Rinka in Fani sta igrali vsak večer, predno smo se spravile v posteljo, pajace; če nas je zalotila in oštela prefekta, kaj za to! Malo kislo in skezano smo nategnile obraze, pa je šlo dalje. Marija je bila neizčrpen zaklad smeha: za vsako stvar je imela svoj posebni izraz, za vsak dogodek svoj dovtip in humoristično pesem. Oh, in naše pesmice! Kako mehanholične so bile! Sami sivi oblaki, sprehajajoči se v večernih polmrakih, sama jesenska turobnost. O pomladi ponavadi nismo pisale, ker je bil malo prej pust, pozneje Velika noč in skrb za poletne obleke. Gita je sanjala o morju in zakletih devojkah, Vida o gorah in o svojem junaku umetniku, ki baje nosi dolge lase, široko, črno kravato in ponošeno obleko. Svetka je mazala z akvareli nageljčke in vrtnice ter se primerjala najmanj Michelangelu. Nekatere smo bile pobožne, druge pa obratno in v tem je bila največkrat naša sporna točka. A vse smo komaj čakale, da poletimo življenju v naročje.

In poletele smo. — Par mesecev — ne let! — kasneje smo se srečavali metulji z opaljenimi krili in vse smo žezele v kraljestvo sanj, nazaj v našo idilno mladost. — Vera, se spominjaš onega večera? Plakali sva in groza naju je bilo nečesa daljnega, morečega in tlačečega. Prišla sem k tebi iskat tolažbe, ali bila si sama še bolj strta nego jaz. — Kakor na pozorišču sva bili: zavesa se je dvignila — vloge pa nisva znali. Trpeti je trebalo, a nisva ne poznali, ne umeli izraza trpljenje. Dolgo v noč sva plakali, a samo v duši, oko je suho in široko odprto zrló v temno daljavo, zunaj po

ulici se je prelivalo živahno vrvenje, na nasprotni strani se je oglašal klavir; neznana roka je igrala Verdijevo pogrebno koračnico. Morda je bil zgolj slučaj, morda resnična slutnja: midve sva pokopavali mladost, ideale, vse, kar je bilo lepega in sladkega v duši in stopili sva na novo pot prevar in razočaranj, boja in ubijanja. — Tako sva praznovali vhod v — življenje.

Kako je danes tebi, Vera, moja sotrpinka, kje si ti, sentimentalna Mirijam, kje razposajena Darinka? Kaj je s teboj, Iva, ki si že takrat čutila v sebi ženo, ali te je ubilo življenje, ali so popolnoma strli tvoje srce, hrepeneče po ognju in velikodušni ljubezni? Iva, sestra, zakaj so te ubili? Prav kakor Zmagico so te izvabili iz naše tihe sreče, iz sanj, u surovi boj življenja; zato so te strli, zato so vaju ubili, ker sta bili otroka, ker vaju je zamamil divji utrip življenja, ker vaju je oslepila svetloba. Otroka, kako so vaju uničili, kako so opustošili našo mladost, koliko solza so iztrgali našim očem! In danes tožimo, prezgodaj dozorele. — Samo enkrat bi še hotela biti z vami vsemi, da bi se potopila v nekdanji razkošni sen, da bi se zasmejala prav od srca in spet ko nekdanj poslušala ples in pesni življenja za priprtimi vrati. Ali tudi ko bi prišle, nekdanjih dni in sanj bi ne bilo več; v dušah se je nam razpasel mah in vsako pomlad iščem zelenja, da bi okrasila svoj opustošeni dom.

Pesme Ive Rod.

III.

U zelenoj doli jedna ptica mala čarno zapevala — sve od ljute boli.	kad je kogod sluša zaboli ga duša.
Čuli su je ljudi, pa se začudili, kako glasič mili tešku tugu budi:	Spuštaju se sene s visi nevidjene; ona peva čvršče danku na rastanku, a na kljunu tanku kaplja krvi dršče...

Na gori. (Vera Albrechtova)

Na gori sem stala : ljudje so se vračali, težko sključeni moški z motiko, dekleta so se v bokih zibala ... Na gori sem stala, ob mojem vzhodu tovarena v večernem soncu kot kri je rdela. Črna krdela, kot mravelj živa cesta iz tovarne do mesta ...	A zemlja je gorela v enem samem škrlati. O, da se mi je do neba pognati, in tem bednim, mračnim, sključenim, lačnim, rdečo zarjo od vzhoda na zapad pripeti, in ves ta soj, tega večera skrivnost, bolest in radost v en sam trenutek zajeti!
--	--

O surovosti (Jakob Soklič.)

Grozna svetovna vojna je silno razširila surovost, žalibog, tudi med našim narodom. Toliko surovosti kot sedaj še ni bilo izlepa med nami. Le pogledjte: surovost na cesti, v gostilni, na vlaku, doma v družini — vsepovsod ta grda surovost. Nezumno pijančevanje, ostudno preklinjanje, umazano govorjenje, pretep — vse te cvetke je pognala surovost na naši gredi. Pri vsem tem najbolj žalostno je pa to, da se surovost v vseh svojih oblikah tako zelo kaže pri otrocih. O poldorasli mladini — raje molčimo! Stopi na cesto! Kaj boš videla, mati? Sredi ceste otroški pretep, kamen v roki tvojega sinčka, slišala boš preklinjanje in tako govorjenje, da se Bog usmili. In če stopiš celo v šolo: tudi v tem svetem kraju bo tvoje bistro oko zapazilo surovo vedenje do součencev in učitelja.

Lani se je „Prerod“ — list za moralno povzdigo našega ljudstva — povpraševal po vzrokih te sedanje surovosti in je iskal zdravila zoper njo. Zdi se mi, da je iskanje vzroka in zdravila čisto nepotrebno. Kdor količkaj opažuje in razmišlja, bo hitro spoznal: Največji vzrok tej grozni surovosti med mladino je slaba in napačna domača vzgoja. Kaj pomaga vse lepa beseda v šoli in cerkvi — zoper domačo vzgojo ga ni zdravila! V premislek samo to:

Pridejo malčki prvič v šolo. Kaj vidiš? Dosti otrok nima najenostavnejših pojmov o Bogu in veri, kar bi blažilo mlado srce in oplemenitilo dušo; pa glej ga, spaka! Med odmorom čuješ, kako zakolne deček šestih let. In kako je zaklel! Ne morda kako malo kletev, krepko je zaklel Boga italijansko, pa še pridal hrvatsko prestavo! — Kaj bi rekla ti, mati, na to?

Pritoževala se je mati nad svojim sinčkom, da je neubogljiv, nemaren za šolo, len za delo, da preklinja in ne vem, kaj še vse. Pa sem jo vprašal: „Ali ga nič ne posvarite? Saj ni videti otrok tako slav!“ In kako je odgovorila mati: „Oh, saj ga zmerjam. Tako kričim nad njim, da pol vasi čuje, Pa še zakolnem ga — pa vse skupaj nič ne pomaga.“ Ste jo čuli, mater!

Jurček je materi ukradel liro. Za kazen ga je mati zaprla v svinjak.

Felica pa ni napravila naloge in je bila zaprta. Doma je pa grmelo, pa ne na Felico, nad ubogo učiteljico se je grom razsul; Boga zahvali, učiteljica, da nisi čula teh litanij! Deklica, doma temeljito poučena, je pa povedala drugič kar v šoli jasno in glasno: „Ko mi boste rezali kruha, me boste zapirali; zdaj pa ne!“

In kaj sem videl v istrski vasi! Pri ognju je sedela družina: oče, mati in otroci. Na mizi je pa stala steklenica slivovke. Vsi so pili. Tudi otroci. Pa ta je stara! Začudil sem se pa, ko sem videl, da je mati vzela žlico in otroku v žibelki, ki se je ta hip prebudil, z žlico dajala žganja. „Da bo hitro nazaj zaspal!“ In ravno tista mati se je tolikokrat jokala nad pijanostjo svojega moža in svojega najstarejšega sina.

Tu, matere, je vir surovosti! Doma napačen pouk, doma premalo vzgoje. Prava vzgojiteljica mora biti otroku mati.

Mali Zorko se je igral z dečki in se navadil v njihovi družbi kletvine. Prišel je domov in vpričo matere zaklel. — Dobra mati vzame malega na kolena in ga lepo pouči: „Zorko, pravila sem ti o ljubem Bogu, ki je vse ustvaril, ki nam da gorkega solnca, rahlega dežja, ki je tebi dat dobrega očeta in dobro mamico. Tega Boga si zdaj zmerjal. Kakor da ga ne maraš več. Hitro ga prosí, da ti odpusti! Zakleti pa nikdar več!“ Materi se je blestela solza v očesu in mali je jokal. Zaklel pa ni nikdar več. Mila, dobra, strbna materina beseda in njen lepí vzgled — to je obvarovalo Zorka na dobri in pravi poti, naredilo iz njega mladeniča, ki je materi v veselje in ponos.

Otrokovo srce je dobra njiva. Če seješ dobro seme, smeš upati na srečo otrokovo in svojo radost. Gorjé pa, če seješ slabo!

Dosti je surovosti po naših domovih — zatirajmo jo, kjerkoli se pokaže! Pri sebi najprej, potem pa z vso močjo pri deci — našem upi.

Otroci so prenovljeno stvarstvo bodočega človeštva.

(Schiller)

IZVESTJA

DRUŠTVENA POROČILA

Žensko dobrodelno združenje v Trstu. Dobrodelni odsek. Društvene članice pri Sv. Ivanu so priredile čajanko v korist počitniški akciji za siromašno deco. Na sporedu je bilo petje, dramatični prizori in deklamacije. Med poedinimi točkami so članice servirale čaj in pecivo, ki je bilo povečini darovano. Prireditvev je imela vsestransko lep uspeh. — Prisrčna hvala vsem sodelovalcem in dobrotnikom! Odsek za ročna dela je društvo otvorilo tudi v Rojanu. V njem poučujejo 3 strokovne učiteljice: šivilja, čipkarica in vezilja. Rojančanke se ga udeležujejo v častnem številu.

PO ŽENSKEM SVETU

Milka Grgurova, slavna srbska igralka, je umrla ta mesec v Beogradu kot 84letna starka. Bila je tako navezana na gledališče, da se je potem, ko ni mogla več na oder, nastanila v mali sobici na dvorišču beograjskega gledališča. Nastopala je kot glavna igralka v neštetihi domačih in tujih komadih; a največ slave in simpatije pa si je pridobila v Vojnovičevi «Smrti majke Jugovičev».

Rodila se je l. 1840. v Somboru. S 13 leti se je poročila z odličnim bogatašem; toda kmalu se je pokazala velika razlika v čuvstvanju obeh zakoncev. Ona, vsa vneta za umetnost in poezijo, se pač ni mogla prilagoditi materialistični naravi soproga. Še pred letom se je zato mlada žena poslovila od moža in se vrnila k starišem. Nič ni hotela več slišati o ljubezni, pač pa se je posvetila literarnim študijam in je tudi sama pisala. A kmalu je stopila na oder: najprej v Vinkovcih, potem v narodnem gledališču beograjskem, kjer si je tekom 40letnega umeiniškega udejstvovanja zaslužila ime «srbska Sara Bernhardt». Ko je izpolnila 59 let, se je drugič poročila z nekim ruskim častnikom, s katerim je več let živela v najprisrčnejši in ljubezni in v najlepšem duševnem soglasju. Tako je šele v poznih letih doživela ono tiho osebno srečo, ki ji ni bila dana v mladosti.

Jugoslovansko gledališče slavi v pokojnici umetnico prve vrste; da bi ji bila domovina obširnejša, bi bila njena slava svetovna.

Jubilej naše žene. Minuli mesec je preteklo trideset let, odkar so pokopali v Ljubljani Marijo Murnikovo, narodno, kulturno in socialno probuditeljico slovenskega ženstva. Bila je prva Slovenka, — dasi ji je bil oče Čeh —

ki je stopila v javno življenje. V tžaski čitalnici so jo poznali kot siljajno deklamatorico. Z ljubeznivo zgovornostjo je pridobivala Tržačanke za javno delovanje. Ko se je omožila v Ljubljano, je začela tam z vso vnemo probujati Slovenke, ki so bile takrat vzgojene še v nemškem duhu. Kot fina in taktna žena je bila učiteljica tedanje družbe in povzdignila je njen zunanji in notranji nivô. Prva je pokazala lepoto naših narodnih noš in vzbudila ljubezen in spoštovanje do rodnega jezika. Največjih zaslug pa si je pridobila na dobrotvornem polju. Sirote in ubožci so jo ljubili kot mater. S tem pa, je položila temeljni kamen našim ženskimi dobrodelnim akcijam.

Društvo «Dečji in materinski dom kraljice Marije» v Ljubljani je pokazalo na zadnjem občnem zboru krasne uspehe na polju dečje zaščite. Pod predstvom Franje Tavčarjeve in pod vodstvom dr. M. Ambrožiča je dom sprejel in negoval lepo število siromašne dece in mater. Vzdirjuje se s prostovoljnimi prispevki in z dohodki društvenih prireditvev. Tvrdke, ki so nabavljale potrebščine, so znatno popustile pri cenah in tako obogatile društveni inventar, katerega tvorijo zdravstveni predmeti, posteljnina, obleke za matere in deco ter mlečna kuhinja, ki začne v kratkem poslovati. Zavod je neprecenljive važnosti za napredek naroda z ozirom na veliko umrljivost dece do petega leta. Zato naj se tega zaveda zlasti ženstvo in naj podpira zavod ob vsaki priliki.

Kongres za rešitev propadle žene in dece se je vršil pred kratkim v Milanu. Udeležili so se ga priznani znanstveniki in zlasti ženstvo. Obravnavali so pereče vprašanje prostitucije in položaj zane-marjene dece, ki je že v rani mladosti postavljena na pot pogube. Predavateljice so grajale oblast in posameznike, ki brezbrizno zapirajo oči pred zijajočim moralnim brezdomom. V resoluciji pozivljajo vlado in razne institucije, naj se z vso vnemo zavzamejo za odpravo tega zla, obenem so udeleženci započeli obširno propagando za žensko in dečjo zaščito.

Ženske v novem angleškem parlamentu.

Trideset jih je kandidiralo, izvojenih je bilo osem. Torej dosti; saj moramo upoštevati dejstvo, da so kandidirale na lastnem programu, ki je vsebval poleg pripadnosti k tej ali oni stranki tudi izrecno ženske zahteve. Prav po pravici trdijo zastopnice ženskih angleških organizacij, da šele sedaj pričanja doba

ženskega političnega udejstvovanja in da je izključno moškega parlamenta za vselej konec. Z veseljem ugotavljajo tudi to, da pripadajo poslanke vsem trem angleškimi političnim strankam, in jim bo torej tem lažje, zanesti zanimanje za ženska vprašanja med najširše sloje. Delavska stranka ima zastopnice v Margareti Bonfield, Suzani Lawrence in Doroteji Jewson, liberalna v gospej Witringham in Terrington, konservativna pa v gospej Astor, Philipson in vojvodinji Atholl.

Zastopnice delavske stranke delujejo v javnem življenju že dolgo časa in so si povsod znale pridobiti simpatij, so zelo nadarjene, izborno poznajo socialno in politično življenje in neutrudljivo pospešujejo družabni napredek. Bonfieldova je najuglednejša ženska v delavski stranki in prva ženska, ki so ji poverili vodstvo združenega kongresa.

Petnajst let stara je začela kot prodajalka v trgovini, je kmalu imela v organizaciji trgovskih nastavljenk vodilno besedo, in prav tako pozneje v delavski stranki. Je zelo prikupljiva, izborna govornica, duhovita, praktična, in so ji zaznamčeni še veliki uspehi. — Njena ožja sotrudnica Suzana Lawrence je iz meščanske rodovine, izborna vzgojena. Prej je bila v konservativni stranki, je pa leta 1911. prestopila v delavsko stranko, kjer se ji je obetalo učinkovitejše polje. Izvoljena je bila v nekem londonskem delavskem okraju, kjer so stanovanjske razmere strašne. Upajo, da se bo prav posebno zanimala za stanovanjsko vprašanje, za varstvo otrok, za zaščito žensk itd. Doroteja Jewson je kandidirala proti nekemu bivšemu liberalnemu ministru in je prodrla. Tudi ona je iz meščanske rodovine, zelo nabozna, izšolana na univerzi v Cambridge. Že zgodaj se je začela zanimati za socialna vprašanja in se je posvetila zlasti skrbstvu za uboge in organizaciji delavk.

Margareta Witringham je bila že v prejšnjem parlamentu dve leti preudarna in neustrašena zastopnica ženskih koristi in si je priborila priznanje vsega ženskega angleškega sveta. Njena tovarišica gospa Terrington je obljubila svojim volilkam, da se bo kar najbolj energično potegovala za ureditev najvažnejših ženskih zahtev.

Konservativka gospa Astor nosi naziv «mati parlamenta», čeprav je še prav mlada. Imenujejo jo pa tako, ker je bila ona prva ženska v angleškem parlamentu. Pripravila je vse potrebno za parlamentarno žensko delovanje in ima že nekako tradicijo za seboj. Z njeno pomočjo se bodo nove tovarišice dosti hitreje vživele v parlamentarno življenje, kakor bi se sicer,

Gospa Hilton Philipson je prišla v parlament šele lansko pomlad in ni še imela prilike, da bi pokazala svoje talente. Prej je bila znamenita igralka. Tretja konservativka in obenem edina ženska zastopnica Škotske je vojvodinja Atholl. Na Škotskem je na glasu zlasti kot izredno pridna delavka na vzgojnem in socialnem polju. Sedanjih volitev so se udeležile ženske z dosti večjim zanimanjem, kakor pa prejšnjih. Seveda je pa baš vprašanje proste trgovine in zaščitne carine najbolj poseglo ravno v gospodinjstvo vprašanje, in so se ženske že zato začele zanimati za politiko. Volitve so žensko politično vzgojile. Na vsak način bo pokazal angleški parlament ojačenje političnega ženskega dela,

Berta Suttnerjeva in Nobel. Alfred Nobel je bil švedski inženir. Izumil je dinamit, izdeloval nitroglicerini, iznašel je strelni gumij. Umril je koncem 19. stoletja in je zapustil oporoko, katera je gotovo med najpomembnejšimi, kar jih je kdaj napravil kak zasebnik. V njej določa:

Premoženje se mora naložiti v vrednostnih papirjih in njegove obresti razdeliti vsako leto na pet delov. En del dobi oni, ki je izvršil najvažnejše odkritje ali iznajdbo na fizikalnem polju. Drugi del dobi kemik, tretji fiziolog ali medicinec (Marija Sklodovska-Curie!), četrti del književni delavec, peti del pa oni, ki je najuspešneje deloval za pobratimstvo narodov, za zmanjšanje stalnih armad in za razširjanje mirovniških kongresov.

Nobel je bil mož, ki se je s pridnostjo in talentom iz nič dokopal od mnogih milijonov. Vendar je nastopil pozneje proti kapitalizmu, predvsem je bil sovražnik zgodovinskemu dejstvu, da se velika premoženja podedujejo od roda do roda, zato obrača svojo zapuščino v prid vsemu človeštvu. Njegova misel je bila: otroci bogatašev naj bi bili zavarovani pred pomanjkanjem, več pa ne, da bi poleg tega še vedno čutili potrebo po delu in po novem obogatitju sveta.

Nobel je izumil najgroznejša smrtonosna razstreliva. Vse svoje življenje je posvetil pospeševanju tehničnih znanosti. Kako pa naj se ujema iznajdba najgroznejših Noblovih moralnih sredstev z njegovim pospeševanjem svetovnega miru med narodi? V tem pogledu je mnogo vplivala nanj nemška pisateljica Berta Suttnerjeva. Pisala je knjige, govorila na shodih in kongresih, povsod pa je povelicevala nazor o svetovnem miru, o razorožitvi, o popolni odpravi vojne. Dopisovala je tudi z Noblom in ga navdušila za misel svetovnega miru. V nekem pismu ji je pisal: «Moje tovarne bodo morebiti še prej napravile

konec vojnam nego Vaši kongresi; tisti dan, ko se bosta mogla dva armadna zbora uničiti v eni sekundi, bo pač obšla groza vse omikane narode in odslovili bodo vsak svoje čete.» — Drugič ji piše: «Rad bi iznašel snov ali stroj, ki bi učinkoval tako strahotno in v takih masah, da bi bile radi tega vojne sploh nemogoče.» Noblova pot do svetovnega miru je vodila preko morišča, pot Suttnerjeve preko miroljubnih idej: kdo bo zmagal? Pred smrtjo je Nobel sam upidel veličino in pomen mirovne propagande in je v tem zmislu sestavil tudi oporoko.

Vsako leto 10. decembra gre po svetu novica, kateremu znanstveniku, književniku in mirovnemu pospeševalcu je bila prisojena «Noblova nagrada» za tisto leto.

Terezija Černetova.

HIGIJENA

Smeh. Kdor se smeje srčno, sladko in odkrito, je gotovo zadovoljen in zdrav. Zato se smejejo otroci, ki so zdravi in brez skrbi, za vsak nič. Kdor se sladko smeje, mora globoko vdihavati zrak, zato je smeh res zdrav. Srčni smeh krepi pljuča in prsi, prisiljen smeh pa ne zahteva globokega dihanja, zato ni niti prijeten niti tako zdrav. Neki zdravnik je rekel, da je smeh eno najboljših sredstev za prebavljanje. Kaut piše, da deluje smeh na one mišice, ki spadajo k prebavljanju, jih pretresa in tako pospešuje prebavo. Že v 18. stoletju je pisal dr. Arbutnot razpravo o zdravstveni vrednosti smeha ter je napisal med drugim, da dober komik v gledališču več koristi zdravju občinstva nego vsi zdravniki. Dasi je to pretirano, je vendar nekaj resnice. Zdravnik Rabelais, priznan humorist, je pisal kardinalu Chatillonu: Glavni smoter mojih spisov je, da razveseljujem bolnike. Nietzsche, najbolj pesimistični filozof, piše: «Smeh je svet, ne pozabite se smejati, naučite se smejati.»

In modri Salomon je dejal: «Veselo srce dela življenje veselo, a žalostno suši kosti.

Marica.

Škiljenje je napaka oči, ki postane jako neprijetna, ko odraste otrok, tudi ni tedaj več pomoči zanjo. Treba je poskati zdravnikove pomoči, dokler je otrok majhen. Škiljenje nastane ali se pridobi, če gleda otrok z enim očesom bolj napeto kakor z drugim. Tu morajo matere paziti na otroka, dokler je v zibelci: kakor hitro bi videla mati, da gleda otrok od druge strani v sonce, mu zavze zdravo oko. V 14 dnevih bo gledal otrok prav. Tudi odrastli začne križem gledati, če ima iz katerega koli vzroka zavezano oko ali oči in škili z enim očesom izpod obveze. Škiljenje je baje pri

Kitajcih na glasu kot lepota, pri nas Evropejcih pa velja za telesno napako.

GOSPODINJSTVO

O počitku naših gospodinj. Čudno se nam zdi, da so nekatere gospodinjje vedno trudne in nervozne, dočim so druge z istim delom in z istimi skrbmi vesele in izpočite. Vzrok tej razliki je v tem, da si prve delajo nepotrebne skrbi in strah pred ogromnim delom, druge pa delajo lepo po vrsti in pri vsakem delu imajo misli samo v onem delu. Ne mal vzrok take razlike so živci, ki so pri prvih slabi, razigrani in razdrapani, pri drugih pa močni.

Nervozni ženski je že vsaka mala izpremema v hiši veliko breme, n. pr. kak gost, malo obilnejše kosilo, da ne govorim o dneih, ko ima šiviljo ali perico. Take nervozne ženske vidijo z vsakim novim jutrom novo breme, nov pekel.

Vedno jih lovi delo in žive v vednem strahu, da ne bodo mogle izvršiti vsega, kar bi morale. Baš njihovi slabi živci so krivi, da si take gospodinjje ne privoščijo potrebnega počitka o pravem času. Četrt ure po obedu pozabiti vse delo, vse skrbi in odpočiti duha in telo, kako bi to dobro delo! Navadno se dela kako delo z rokami, dočim so misli daleč proč pri kakem drugem opravilu. In to ni prav; pri vsakem delu bi morala sodelovati tudi glava z mislimi, tako bi se delo dokončalo hitreje in mirneje. Ni treba, da se misli na vse istočasno, misli naj se le na eno; tako se odpočije tudi spomin.

Marica.

Pepel od drv je izvrstno gnojilo za vrt in vinograd. Večina rastlin, posebno zeljnate vrste, salate, grah in fižol, celo nekatere cvetlice oslabe, če ne dobi prst pepela v gnoju. To so rastline, ki potrebujejo mnogo kalija, tega pa je zelo malo v hlevnem gnoju. Če potrosiš pepel kar suh na sadike, zamori tudi različne škodljive žuželke in bolhe. Trte potrebujejo mnogo kalija. Potrosi v jeseni tla in korenine trt in mladih dreves z lesnim pepelom in pokazalo se bo drugo leto, kaj velja pepel, ki pognoji in zamori tudi mrčes ob koreninah.

Najboljši lug za perilo je še vedno pepel, naj se imenujejo novi praški za perilo že tako ali drugače, več ali manj so vsi škodljivi, kar se vidi kmalu na perilu. Pepelov lug ne škodi.

Pepel je tudi dober zamazek za peči in razpoke v zidu.

Krzo ubraniš moljev. Namoči krpo v terpentini in zavij v papir, deni jo med krzo, ovij krzo v plateno rjuho, potrosi rjuho s kafro in spravi v zaboj, ki ju ves zamašne in obložen z novim potiskanim papirjem. Pokrij še rjuho s papirjem, zapri in pokrij zopet s papir-

jem pokrov in prilepi papir tako, da ni nikjer ni najmanjšega presledka. Dvakrat v letu odpri in iztepi.

Molje odganja: pelin, bosiljak, polaj, majaron, naftalin, poper, tobak, bencin, brinjevo in lavorjevo olje, sivka (lavendel) in druge močno dišeče tvarine in rastline.

KUHINJA

Kaj damo h golažu.

Golaž je tako navadna jed, da menda ni treba natančnega popisa za njegovo pripravo. Pač pa vem, da nekatere gospodinje čebulo za golaž zarumenijo na masti in šele potem pridenejo meso. To je nepotrebno. Pristavimo vse hkrati mrzlo: meso, mast, čebulo (ki je lahko v velikih kosih), nekoliko vode in sol. Sol je zelo važna, ker se sicer čebula nerada razpusti.

Hi golažu damo navadno: riž, makarone in sploh vsako vrsto domačih ali pa tvorniških testenin, krompir v kosih, zmečkan krompir, krompirjeve cmoke, krompirjeve ocvrte kifeljce, vodene cmočke, mlečne cmočke, polento, žgance, i. t. d.

Riž skuhamo v slani vodi. Golažu odvezamemo nekoliko omake, jo zmešamo s kuhanim rižem in damo na mizo posebej riž in posebej golaž.

Krompir skuhamo olupljen v kosih in ga damo, ko je že skoraj mehak, še za deset minut v golaž, da prevre. Krompirjev piré (zmečkan, s surovim maslom in — če jo imamo — s kislo smetano zabeljen krompir) zajemamo z zajemalko in obložimo z njim golaž, predno ga damo na mizo.

Krompirjevi cmoki. Zmečkan krompir pregnetemo z enim celim jajcem in toliko moke, da nastane mehko testo. Razrežemo ga na majhne kose, iz katerega naredimo okrogle ali pa podolgovate cmoke. Skuhamo jih v slani vodi, jih odcedimo in zabelimo posebej ali pa z golaževo omako.

Krompirjevi ocvrti kifeljci. Iz istega testa kakor za krompirjeve cmoke naredimo kifeljce, ki jih lepo rumeno ocvremo na olju ali masti.

Vodeni cmoki. V $\frac{3}{4}$ l moke vlivamo počasi nekaj manj kot $\frac{1}{2}$ l vrele slane vode in neprestano mešamo tako, da nastane mehko testo, ki ga nato dobro stepeno. Testo zajemamo z žlico in devamo cmočke sprofi v vrelo slano vodo. Žlico moramo vsakikrat, predno zajemamo testo vnovič, vtakniti v vrelo vodo.

Mlečni cmočki. Iz enega jajca, $\frac{1}{4}$ l mleka in približno $\frac{1}{2}$ l moke naredimo testo in kuhamo cmočke kakor vodene.

Kruhovi cmoki. $\frac{1}{4}$ kg žemelj ali belega kruha zrežemo na kocke in jih

namočimo v mleko tako, da se dobro prepojijo. Namočeni kruh dobro mešamo in mu dodajemo počasi: eno jajce (lahko tudi več), na žlici masti razbeljene sesekljanega čebule, nekoliko popra, nasekljanega zelenega peteršilja in toliko moke, da nastane ne preveč mehko testo, iz katerega naredimo okrogle cmoke. Za poskušnjo, da se nam cmoki ne razkuhajo, denemo kuhat najprej samo enega. Kuhamo jih v slani vodi: ko pridejo na vrh, pustimo, da povro še nekoliko in jih potem odcedimo.

Polenta. V 1 l vrele slane vode stresemo $\frac{1}{2}$ l koruznega zdroba in kuhamo in mešamo neprestano, dokler ni polenta tako gosta, da stoji kuhalnica v njej pokonci. Nato prekuenemo polento na lesen krožnik in narežemo z nitjo prst debele rezine, ki jih naložimo okrog golaža in zabelimo s parmezanom in surovim maslom.

Žganci. Ne da bi mešali, vsujemo $\frac{1}{2}$ l ajdove moke v $1\frac{1}{2}$ l vrele slane vode in pustimo, da se kuha 10 minut. Potem moko obrnemo in jo pustimo, da se kuha še 10 minut. Med tem časom naredimo skozi moko luknjo s kuhalnico, da se moka napne tudi v sredini. Če kuhamo žgance v večji množini, jih je treba kuhati seveda dalje časa. Nato odljemo v čist lonček ali skledico nekoliko vode in jo pustimo samo toliko, kolikor se nam zdi, da jo bo moka vpila pri mešanju. S kuhalnico žgance dobro premešamo (če so presuhi, prilijemo vode, ki smo jo prej odlili; kranjske gospodinje pravijo, da so žganci lepo osuhi, če jih pri mešanju ne zalivamo z odlito žgančevko ampak s čistim vrelim kropom), in jih s pomočjo vilic nadrobimo v skledo in zabelimo z mlekom ali s slanino, ali pa z maslom. Predno žgance nadrobimo, jih moramo pustiti še četrť ure pokrite v loncu na tplem.

IZ NAŠE SKRINJE.

GORENJCI. (Nadaljevanje).

Tedaj pristopi oni, ki je določen za starešino na svatbi, in začneta se pogajati za ceno. Cena je navadno 10, 20, ali k večjemu 40 kron, katere mora plačati starešina na skrinji sedečemu. Ta se umakne in fantje dvignejo skrinjo ter jo kot prvi predmet postavijo na voz. Nato pride po vrsti na voz vse, kar jim ukaže nevesta, oziroma njeni roditelji. Prvi voz je navadno napolnjen s sobno opravo, drugi z žitom, tretji s kuhinjsko posodo, škafi in drugo podobno ropotijo. Na zadnji konec poslednjega voza mora priti hlebec, v katerega je zasajen velik nož. Stara vraža je namreč, če je na vozu kruh, potem nevesta na svojem novem domu gotovo ne bo stradala kruha.

Fantje, ki nakladajo balo, si štejejo v veliko imenitnost, ako morejo neopazeno izmakniti kako žival, ki ni bila namenjena za balo. Tako n. pr. kakega zajca, kokoš, petelina, jančka in podobno ter ga potem na skrivaj vrinejo med balo. Seveda je to le šala in vse te «ukradene» živali vrne pozneje ženin nevestinim roditeljem.

Ko so vozovi naloženi, se zbero fantje v hiši in v družbi ženina in neveste izpijo nekaj litrov vina in vnovič zaplesajo par poskočnic, nakar glasno vriskuje odpeljejo balo na ženinov dom.

Poroka. Poroke se vršijo dopoldne z mašo. Ako se ženin ženi na dom, tedaj povabi k poroki oziroma k svatbi vse sosede. Od vsake hiše gresta po dva. Po navadi se udeležita svatbe oče in mati, če pa sta ta dva že v letih, pa prepuščita to veselje svojim sinovom in hčeram.

Tudi nevesta pripelje nekaj svatov s seboj, toda ne toliko kakor ženin. Po večini so to njeni botri in bližnji sorodniki.

Svatbeni sprevod se pomika proti cerkvi v temle redu: V prvem vozu se pelje «starešina» s «teto», ki je navadno njegova žena. Spredaj pri vozniku sedi govec in razteguje harmoniko vso pot. Za njim se pelje ženin s svojim «drugom», nato nevesta z «družico», nato pa drugi svatje. Ženin je navadno oblečen v črno in ima na levi strani prsi pripet šopek, istotako tudi «drug». Nevesta je opravljena v svetlo, ponajveč svilen obleko. (Največ gorenjskih nevest sem videla oblečenih v svetlosivo obleko, nikdar pa nobene v popolnoma beli obleki. To pa vsled tega, ker bele obleke pozneje nima za kaj rabiti. Kmetška ženska se pri nas niti ob praznikih, niti ob kakih drugih slovesnostih ne bo oblekla v belo, pač pa le nedorasle deklice.)

Nevesta in družica imata na glavi vence iz umetnih rož in segajo od glave tja doli po hrbtu. «Teta», kakor tudi druge svatbenice imajo na glavi peče, možki pa na prsih velike šopke. Vozniki si pripno šopke na klobuke ter imajo obenem nalogo, vrisikati, kar jim grlo da. Ako imajo fantje iz dotične vasi kaj smodnika na razpolago, tedaj se za kakim plotom oglasi tudi par možnarjev. Krog cerkve, v kateri se vrši poroka, se nabere toliko radovednežev, da nastane pravcata gneča. Pri tem se čujejo na rovaš ženina in neveste raznovrstne kritike.

Na poti iz cerkve sede ženin k nevesti, drug pa k družici. Drugi svatje pa se vozijo v prejšnjem redu.

Kakih petdeset korakov od cerkve zadene svatbeni sprevod na takoimenovano «šrango». Ondotni fantje namreč postavijo ob vsako stran ceste navpično

po en drog. Ta dva droga potem kake štiri metre nad cesto zvežejo s svilenimi naglavnimi robei. Pred to šrango mora starešina plačati fantcem za par litrov vina, na kar sme sprevod oditi «skozi šrango».

Ko se pripeljejo svatje na ženinov dom, se začne «ohcet», ki traja večasih cela dva dni. Pije se dvojno vino in ga seveda precej udušijo. Mize so polne raznih jedil, vsled česar mora marsikako tele, pujssek in mnogo perutnine darovati svoje življenje.

«Škripač» so trije. S harmoniko je namreč združen tudi klarinet in bas, imenovan «pomprdom».

Svatje se takoj pripravijo k plesu, dočim morata novoporočenca počakati do polnoči. Opolnoči pa «teta» sname nevesti poročni venec in zdaj zapoje svatje:

«Oj z Bogom, nevesta, tvoj ledig stan, saj je bil ves čas prav držan.

Zdaj žena poročena si, sam Bog naj dneve žegna ti!»

Podobno zapoje svatje tudi ženinu.

Po zatrdilu starih ženic se mora nevesta pri snemanju venca jokati. Če namreč takrat ne joka, bo pa morala tem večkrat jokati v zakonu. — Tu mi prihaja na misel zgodbica, ki jo je pravila moja pokojna mati. Neka revna deklica, poštena Gorenjka, je dobila dobrega, lepega in bogatega fanta za moža. Zato se ji ni zdelo kar nič potrebno solze pretakati. Da bi se pa izognila klepetavim jezikom, je prišla na originalno misel. Tik pred snemanjem venca je izginila iz hiše in si je s čebulo tako temeljito nadrgnila oči, da se je vkljub notranji zadovoljnosti morala solziti. Pa je imela smolo, Duh čebule jo je izdal. To je bilo seveda v obeh vseh ženskih svatov veliko norčevanje in vse so ji na tihem prerokovale cel pekel v zakonu. Toda vse te prorokbe so se izkazale za neresnične, kajti nevesta je bila v zakonu tako srečna in zadovoljna, da se ji ni bilo treba kar nič jokati.

Po snemanju venca novoporočenca zaplešeta najprej «solo», potem se pa z drugimi svati vred sučeta do ranega jutra.

Na prvi svatbeni večer pridejo fantje iz one vasi, iz katere je doma nevesta, in zahtevajo od ženina odkup zanjo. S seboj prineso pismo, katero glasno preberemo. — Posrečilo se mi je nekoč, neko tako pismo dobiti. Glasi se:

Ljubi ženin!

Ena stara resnica je to, da žena hiši tri ogle podpira. In to se mi zažihramo, da prav taka po vsi vorengi žena, bo tvoja nevesta Franca. Mi ne bomo na široko razkladali, mi ti kar na kratko rečemo: Blagor se tebi, ki si jo dobil! In če boš tudi ti tako vareng, pa kar žiher rečemo, da vaju bo božja roka

tako žegnovala, da bosta oba srečna in zadovoljna. Vesela avju bo pa tudi vsa vajina žlahta in mi Poljanci, pa še kako bomo štemani, da je v naši vasi gori zrasla taka deklina, ki je tolko dobrega prinesla v tvojo hišo.

Mi imamo do tebe eno prošnjo, pa že naprej vemo, da jo boš uslišal. Spodobi in gepera se, da nam za eno tako voreng nevesto odšteješ po frejvolji nekaj denarja, da bomo trčnili na njeno in na tvoje zdravje in da bomo vsaj enmalo pozabili na žalost, ki nas je s tem prizadela, da nas je ona zapustila. Zdaj vama pa želimo veliko žegna božjega na tem pa tudi na onem svetu!

Poljanski fantje.

Nato jim ženin da neko gotovo svoto. Čim večja je nevestina dota, tem globokej mora poseči v žep. Navadno je znašala ta svota za deset, petnajst ali tudi dvajset litrov vina. S tem denarjem gredo fantje k oštirju in kupijo vina. Oštir jim nalije vino v škaaf in priloži korec. S škaafom in z enim godcem se podajo fantje v kak skedenj in tam nevesto zapijejo in zaplešejo.

(Dalje prihodnjic).

Manica.

MATERINSTVO

Nekaj o dojenčku. Dojenčkovih boleznih navadno ne smatrajo važnim. Sosede tolažijo mlado mater, ki jih vprašuje za svet: to ni nič, bo že nehalo samo od sebe, vsak otrok ima to. In marsikatero dete plača to nevednost z življenjem.

Če ima dojenček hudo mrzlico, ga navadno zvija krč, medtem ko odrasel človek mirno leži kakor v polsnu. Jeziček mu je ali bel ali preveč rdeč, lice mu gori, očki se svetijo. Če moreš, pokliči zdravnika. A ta te gotovo vpraša, kakšno je otrokovo blato. Mati mora zato skrbno paziti, kako gre dete nastran; nepravilno blato je prvi znak, da ni pri otroku vse v redu. Dojenčkovo blato mora biti rumeno: če je pomešano s kosci neprebavljene mлека, je znamenje slabe prebave, ki izvira iz pretežke ali preobile hrane. Požrešni dojenček vživajo preveč, zato se jim želodček razširi in premalo prebavlja. — Če se otrok pomaže pogosteje nego navadno in ako je blato zeleno ter pomešano z neprebavljivim mlekom, ima grižo. Nastopa lahko tudi brez mrzlice in ni nič nevarna, le da ovira malčku napredek v teži. Zanemarljena griža pa se lahko razvije v krvavo grižo: prej omenjenim znakom se pridružijo blatu še krvave pene in krvave žilice. Otrok se pomaže do tridesetkrat na dan, Dobi še mrzlico, vidno hira in često tudi umre. Pri navadni griži zadostuje, da ima dete dijeto, to je: manjši odmerki hrane, katero dobiva bolj poredkoma, na-

mesto mleka kak čaj, ki pa mora biti prav malo ali pa nič oslajen. Tudi lahko čistilo je primerno. Pri krvavi griži pa pokliči takoj zdravnika, da ne bo prepozno. Skrbna mamica pa naj se ne ustraši, če zdravnik med drugim predpiše, da mora bolniček vživati 24 ure le prevrete vodo ali kak čaj, ki mora biti prav malo sladak ali celo brez sladkorja. Splah si je treba zapomniti, da mora za dijeto biti čaj brez sladkorja, ker je sladkor — tudi kuhlan — neprebaven. Zato ne dajaj otroku sladkega čaja, kadar ga pije za dijeto. Že prekuhana voda sama je prav primerna za čiščenje želodčka; ako se dete brani neoslajenega čaja, mu daj pa čaja iz berberskega jagneža, ki je tudi brez sladkorja prijetnega okusa.

Dana.

KNJIŽEVNA POROČILA

Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani je izdala zopet štiri lepe knjižice:

Janko Samec: «Zivljenje». (Cena Din. 15.—, vez. Din. 20.—). Zbirka globokih liricnih pesmi, katerih motivi so odsev pesnikovega žitja in bitja. Njegov ožji rodbinski krog, narava, rodna gruda, njegov tajni duševni svet: vsa doživetja so zadobila v teh verzih umetško dovršen izraz. Ker so pesmi tudi po obliki in jeziku mojsterske, zavzemajo častno mesto v slovenskem pesništvu.

Fridolin Zolna: «Dvanajst kratkočasnih zgodbic». (Cena Din. 8.—, vez. Din. 13.—). Milčinski, naš dober družabnik v veselih in resnih urah, pripoveduje pod tem naslovom doživljaje, ki nam izvablajo oni prisrčni smeh, za katerega je človek pripovedovalcu iz duše hvaležen.

L. Novak: «Ljubosumnost. (Iz češčine posl. dr. Fr. Bradač. Cena Din. 6.—, vez. Din.). Vesela čnodejanka, pripravna posebno za manjše odre.

Jul. Zeyer: «Gompači in Komurasaki». (Iz češčine posl. dr. Fr. Bradač. Cena Din. 14.—, vez. Din. 20.—). Trnjeva pot dveh ljubežih duš, ki ju usoda konečno združi za vekomaj. Zeyer je pisatelj romana «Jan Marija Plojhar»: kdor pozna lepoto tega dela, zahrepeni tudi po tu omenjeni knjigi.

Narodna knjigarna v Gorici je izdala drobno knjižico «Kokošji rod». Spisal J. Ribičič. — (Cena L 2,80, po pošti L 3,20). — Po zunanji obliki neznaatna, po vsebini pa bogata in globoka, obsega ta zbirka dogodbuice iz kokošjega življenja. Nezreli čitatelji se prijetno zabava ob živih živalskih slikah, misleči bralec pa začuti v njih rezke udarce, ki bičajo naše življenjske blodnje. Naročnice opozarjamo zlasti na tretjo novelico, «Gospo Krasnokrilo», ki vsebuje globoke vzgojne nauke.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici**Corso Verdi „Trgovski Dom“**

TELEFON ŠTEV. 50. ————— Brzovjavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavni in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 60 milijonov.
PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNICA

J. ŠTOKA
TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemlje-knjižnih in bančnih knjig tudi v urad. prostorih v mestu in tudi na deželi.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

— GORICA —

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,
Vse naj napiše si pri dnevni luči,
Omare, mize, stole posteljnjak,
In vse kar rabi sploh v domači kući,
Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,
Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.**POZOR !! RUDOLF KNEZ POZOR !!**

Piazza de Amicis 3 (na Kornu)

ima v zalogi moško in žensko blago in izgotovljene obleke. Sprejema vsakovrstna naročila za obleke po meri in najnovjšem kroju. — Nevesta in ženin dobita pri tej tvrdki vse potrebno po ugodni ceni!
Postrežba točna.

Čevljarnica Forcessin

□□□ TRST - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - TRST □□□

Kdor išče obuvale
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu a! bogatinu —
najboljše čevlje daja . . .

Podružnica
Via Udine 2

Podružnica
Via Udine 2

Predmeti za bolnike trebušni in kilni pasovi

v

Parfumeriji - mirodilnici

E. Grapulin

Gorica, Corso G. Verdi 27